

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ТРУДА,
СОЦИАЛНАТА И
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА
Д-Р ХАСАН АДЕМОВ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх.№	756-44-1
Дата	31 / 10 2017 г.

1131
Килева

КОПИЕ:
Г-Н ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АДЕМОВ,

Във връзка с писмо с Вх. № 753-08-24/20.10.2017 г. резолирано от председателя на 44-то Народно събрание и изпратено на вниманието на Консултативния съвет по законодателството (КСЗ) с искане за обсъждане и изготвяне на мотивирано писмено становище по § 6 от ЗИД на Кодекса на труда № 754-01-40, Ви информирам, че цитираният законопроект бе разпределен по компетентност на Направление „Гражданскоправни отрасли“ с ръководител проф. Екатерина Матеева. За докладчици председателят на КСЗ, проф. Огнян Герджиков и ръководителят на Направлението определиха проф. д.ю.н Ангел Калайджиев и д-р Таня Бузева.

Становището по § 6 от ЗИД на Кодекса на труда № 754-01-40 бе изготвено в най-кратки срокове, предвид напредналата законодателна процедура и готов доклад на второ гласуване. Същото бе обсъдено и съгласувано с председателя на КСЗ и с останалите членове на Съвета от Направление „Гражданскоправни отрасли“, а именно: проф. д.ю.н Екатерина Матеева, проф. д-р Анелия Мингова, проф. д-р Красимира Средкова, проф. д-р Камелия Касабова, доц. Д-р Траян Конов и адвокат Андрей Делчев.

След приключилата съгласувателна процедура, приложено Ви изпращам мотивираното писмено становище, изготвено от проф. Ангел Калайджиев, д.ю.н и д-р Таня Бузева, и подписано от председателя на КСЗ, проф. Огнян Герджиков и от ръководителя на Направление „Гражданскоправни отрасли“, проф. Екатерина Матеева.

С уважение:

Ина Килева
Секретар на
Консултативния съвет
по законодателството

МОТИВИРАНО СТАНОВИЩЕ по § 6 от ЗИД на КТ № 754-01-40

Изготвено от: проф. д.ю.н. Ангел Калайджиев и д-р Таня Бузева

Съгласувано с: Председателя на Консултативния съвет по законодателството и членовете на Направление „Гражданскоправни отрасли“

Предмет на становището е § 6 от Заключителните разпоредби на законопроекта за изменение и допълнение на Кодекса на труда, № 754-01-40, в който се предлагат изменения в Търговския закон (ТЗ).

В проекта за доклад за второ гласуване на Комисията по труда, социалната и демографската политика, § 6 от Заключителните разпоредби на законопроекта за изменение и допълнение на Кодекса на труда се състои от пет точки.

1. В първата от тях се предлага да се въведат две нови алинеи в чл.15 ТЗ – ал. 4 и ал. 5. Предложенията за изменение на чл.15 ТЗ са направени въз основа на предложение на омбудсмана на Република България. Тяхната цел, видно от предложените мотиви, е да се преустановят случаите да се прехвърлят търговски предприятия, без да са платени дължими трудови възнаграждения, обезщетения, задължителни осигурителни вноски на работниците и служителите, включително на тези, на които трудовите правоотношения са прекратени до три години преди прехвърлянето на предприятието, тъй като на практика правоприменикът няма средства да ги заплати. Затова в предложението се предвижда прехвърлянето на търговско предприятие да се допуска само ако или прехвърлителят, или правоприменикът ги заплати.

Тези предложения не могат да бъдат подкрепени.

Те водят до недопустимо ограничение на правото на свободна стопанска инициатива, прогласено от чл. 19, ал. 1 от Конституцията. Нарушава се конституционната повеля за създаване и гарантиране на еднакви условия за извършване на стопанска дейност от частноправните субекти (Решение № 11 от 17. юли 1995 г. по конст. д. № 14/95, обн. ДВ, бр. 68 от 1.08.1995 г.). Предлаганите допълнения към чл. 15 ТЗ излизат извън пределите на допустимите от Конституцията основания за ограничаване на правото на свободна стопанска инициатива, а именно - хипотезите на чл. 18 от Конституцията (относно държавната собственост и държавния монопол) или на чл. 19, ал. 2 от Конституцията (предотвратяване на злоупотребата с монополизма и нелоялната конкуренция и защитата на потребителя); с оглед защитата на други конституционни ценности - например суверенитета, сигурността и независимостта на страната и нейната териториална цялост; опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната; особената закрила на земята; защитата на българския език и на националното историческо и културно наследство; хипотезите на чл. 57, ал. 2 и 3 от Конституцията - вж. Решение № 6 от 25.02.1997 г. по конст. д. № 32/1996 г., обн., ДВ, бр. 21 от 11. март 1997 г.). Вярно е, че принципите на чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията не са абсолютни и както Конституционният съд многократно е имал случай да приеме (Решение № 6 от 1997 г. по к.д. № 32 от 1996 г. - ДВ, бр. 21 от 1997 г.,

Решение № 18 от 1997 г. по к.д. № 12 от 1997 г. - ДВ, бр. 110 от 1997 г.), те могат да бъдат ограничавани със закон чрез средствата на държавното регулиране. В случая обаче мотивите към законопроекта не сочат съображения за наличие на такъв обществен интерес от по-висш порядък, заради който в интерес на отделна група кредитори да бъде ограничена възможността за прехвърляне на търговски предприятия като една от проявите форми на правото на свободна стопанска инициатива.

Предлаганите нови алинеи 4 и 5 на чл.15 ТЗ противоречат и на друго основополагащо конституционно начало – принципа на правовата държава (чл.4, ал.1 от Конституцията), един от аспектите на който е нормативните актове да бъдат ясни, точни и безпротиворечиви и да не противоречат както на принципите и отделните разпоредби на Конституцията, така и на правилата на действащото законодателство, за да регулират безпроблемно обществените отношения. Конституционният съд неведнъж е подчертал в практиката си значимостта на тези проявления на принципа на правовата държава (в този смисъл: Решение № 9 от 30 септември 1994 г. по конституционно дело № 11 от 1994 г.; Решение № 17 от 6 ноември 1997 г. по конституционно дело № 10 от 1997 г.; Решение № 5 от 29 юни 2000 г. по конституционно дело № 4 от 2000 г.; Решение № 5 от 26 септември 2002 г. по конституционно дело № 5 от 2002 г.; Решение на № 10 от 3 декември 2009 г. по конституционно дело № 12 от 2009 г.; Решение № 8 от 4 юли 2012 г. по конституционно дело № 16 от 2011 г.; Решение № 1 от 28 януари 2014 г. по конституционно дело № 22 от 2013 г.; Решение № 2 от 4 февруари 2014 г. по конституционно дело № 3 от 2013 г.). Съобразно чл.4, ал.1 вр. чл.5, ал.1 от Конституцията правото следва да се изгражда като единна и непротиворечива система. Предлаганите нови алинеи на чл.15 ТЗ противоречат на концепцията на законодателя, че търговското предприятие е съвкупност, която може да бъде самостоятелен предмет на права – чл.15, ал.1, изр.1 ТЗ. Търговското предприятие се прехвърля като съвкупност от права, задължения и фактически отношения, а не като отделни активи и пасиви. Ако прехвърлянето на предприятието се постави в зависимост от изплащането на трудови, осигурителни и свързани с тях задължения, това, от една страна, обезсмисля възможността за прехвърляне на предприятието като самостоятелен предмет на сделка (защото част от задълженията на търговеца няма да могат да се прехвърлят), а от друга страна, изобщо блокира възможността за прехвърляне на предприятието.

Вън от това тези предложения не могат да бъдат подкрепени и защото те създават привилегия на една категория на кредитори пред всички останали кредитори, за които подобна възможност не съществува. А останалите кредитори на прехвърлителя на предприятието, които могат да бъдат както частноправни, така и публичноправни, могат да имат вземания с не по-малка обществена значимост, чието непогасяване да доведе до по-сериозни неблагоприятни последици и засягане на по-важни обществени и частни интереси от тези при неплащането на трудови и осигурителни задължения.

Подобно изменение се явява ненужно, тъй като при прехвърляне на търговско предприятие отчуждителят не се освобождава от отговорност за задълженията, възникнали до датата на прехвърлянето. Напротив, наред с прехвърлителя още и приобретателят отговаря към кредиторите на търговското предприятие, при това солидарно (чл. 15, ал. 3 ТЗ). По този начин като кредитори на отчуждителя на предприятието работниците и служителите имат са достатъчно защитени чрез уредената в чл.15, ал.3 ТЗ солидарна отговорност на отчуждителя и правоприемника.

От друга страна, ТЗ урежда достатъчно гаранции за защита правата на всички кредитори и на отчуждителя, и на правоприемника, включително тези, които са адресати на новите алинеи 4 и 5. Така, съгласно чл.16а, ал.1 ТЗ правоприемникът е длъжен да управлява отделно имуществения комплекс на отчуждителя от своя собствен за срок от 6 месеца от вписването на прехвърлянето, като в този срок всеки кредитор, включително работниците и служителите, могат да поискат изпълнение или обезпечение, и ако то не бъде удовлетворено съответният кредитор, включително работникът и служителят, се ползва с обща привилегия на предпочитателно удовлетворяване от правата на своя длъжник, т.е. на предишния си

работодател – чл.16а, ал.2 ТЗ. Вън от това, членовете на управителния орган на правоприемника отговарят солидарно за вреди пред всички кредитори, включително работниците и служителите, ако нарушат изискванията за отделно управление – чл.16а, ал.3 ТЗ.

Предложенията за нови ал.4 и 5 на чл.15 ТЗ не допринасят с нищо за подобряване на положението на работниците и служителите. Ако отчуждителят няма средства да погаси задълженията си, тези задължения ще останат висящи, независимо дали предприятието ще се прехвърли или не. В случай обаче че той има активи, и прехвърлянето е възмездно, т.е. той получава насрещна престация, от една страна, отчуждителят продължава да отговаря за задълженията си по чл.15, ал. 4 и ал. 5 ТЗ като солидарен длъжник и след прехвърлянето, а от друга страна, работниците и служителите се удовлетворяват с предпочитание от активите, включени в прехвърленото предприятие.

2. Второто предложение за изменение на ТЗ касае чл.129, ал.1 ТЗ, също е направено въз основа на предложение на омбудсмана на Република България. Предлага се дружествени дялове от дружество с ограничена отговорност да не могат да се прехвърлят, ако има неизплатени изискуеми възнаграждения, обезщетения и задължителни осигурителни вноски на работниците и служителите, включително на тези, на които трудовите правоотношения са прекратени до три години преди прехвърлянето на предприятието. В законопроекта липсват ясни мотиви, твърди се, че има практика дружествени дялове да се прехвърлят на лица, които не разполагат със средства да изплатят задълженията.

Това предложение също не може да бъде споделено.

То противоречи на чл.19, ал.1 и 2 и чл.4, ал.1 от Конституцията (по съображенията, изложение в т.1).

Предложението за изменение на чл.129, ал.1 ТЗ накърнява и конституционните начала, установени в чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията. Член 17, ал.1 и ал.3 от Конституцията поражда задължение на държавата, преди всичко в лицето на законодателя, да създаде правни механизми, чрез които да гарантира и защитава правото на собственост и да осигурява и защитава неприкосновеността на частната собственост (Решение № 17 от 16 декември 1999 г. по конституционно дело № 14 от 1999 г.; Решение № 5 от 9 май 2006 г. по конституционно дело № 1 от 2006 г.; Решение № 15 от 21 декември 2010 г. по конституционно дело № 9 от 2010 г.; Решение № 3 от 21 март 2012 г. по конституционно дело № 12 от 2011 г.; Решение № 13 от 13 октомври 2012 г. по конституционно дело № 6 от 2012 г.; Решение № 6 от 15 юли 2013 г. по конституционно дело № 5 от 2013 г.). Предложението почива на погрешната представа, че съдружниците в дружество с ограничена отговорност отговарят за заплащане на задължения за възнаграждения, обезщетения и осигурителни вноски. Съдружниците в дружество с ограничена отговорност, както и акционерите в акционерното дружество, нямат подобно задължение. Те са правни субекти, различни от дружеството-юридическо лице, в което са членове. Съдружниците имат имущество, което е различно от имуществото на дружеството. Те не са страни по трудовите правоотношения между дружеството и неговите работници и служители, нито имат задължения за заплащане на възнаграждения, обезщетения и осигурителни вноски. Въвеждането на предлаганото ограничение означава да се задължат съдружниците със закон да изплащат чужди дългове, без да е налице каквато и да е връзка между тези задължения и съдружниците и да се дерогира принципът за ограничената отговорност на съдружниците в ООД, който е присъщ на развитите съвременни правни системи. Ако има непогасени задължения, не съдружниците, а дружеството трябва да ги изпълни. И ако дружествените дела са водени лошо, това се дължи на поведението на управителя, а не на съдружниците - чл.141, ал.1 ТЗ.

3. Третото предложение за изменение на ТЗ се отнася до разпоредбата на чл. 141 ТЗ. Предложението визира случаите, в които дружество с ограничена отговорност се намира в

ситуация на липса на вписан управител като органен представител на дружеството (чл. 141, ал. 5 ТЗ). С предлаганата нова ал. 8 се въвеждат две изменения: а) пасивна представителна власт за съдружниците/едноличния собственик да приемат волеизявления, отправени към дружеството; и б) активна легитимация за съдружниците/едноличния собственик за откриване на производство по несъстоятелност (с непрецизна формулировка „искане за обявяване на дружеството в несъстоятелност“).

Видно от мотивите, с предлаганите изменения се цели да се подобри закрилата на кредиторите на дружеството с ограничена отговорност в случаите, когато същото е останало без вписан управител и дори и след изтичане на тримесечния срок по чл. 155, т. 3 ТЗ не е назначен такъв, при което дружествените кредитори не могат ефективно да връчват съобщения и да започнат съдебни производства срещу такова дружество.

Предлаганите изменения не могат да бъдат подкрепени, независимо че отразяват реален проблем, тъй като не представляват разрешение на същия.

В частта относно признаването на пасивна легитимация на съдружниците/едноличния собственик за приемане на волеизявления, отправени към дружеството, предлаганото изменение е излишно, предвид съществуващия ред по чл. 50 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) относно връчването на търговци, който следва да се прилага и за получаване на изявления, отправени до дружеството с ограничена отговорност. И в нормалния случай (при наличие на вписан управител) не е необходимо управителят лично да приема отправено до дружеството волеизявление. За получаването на волеизявление или уведомление от едно дружество с ограничена отговорност като юридическо лице е достатъчно то да е изпратено по адреса на управление на дружеството, вписан в търговския регистър (чл. 12, ал. 2 ТЗ). Вън от това, извън случаите на получаване на книжа и съобщения в гражданскопроцесуални правоотношения, съгласно господстващата в България „теория на получаване на изявленията“, за да породи действие едно едностранно изявление, достатъчно е то да е получено от адресата, т.е. да е достигнало до него – например чрез получаване на писмен документ в пощенска кутия, без да е необходимо да е положен подпис на овластен представител – чл. 14, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД).

Предлаганото овластяване на съдружниците да приемат изявления, отправени до дружеството, при отсъствие на вписан управител, едва ли ще разреши проблемите в практиката, доколкото адресите на съдружниците в ООД не подлежат на вписване в търговския регистър (чл. 119, ал. 2 във вр. с чл. 115, т. 3 ТЗ), а и твърде общият израз „съдружниците/едноличният собственик се считат за овластени“ не дава яснота дали се имат предвид всички съдружници едновременно, или всеки един съдружник би бил достатъчен, не държи сметка дали това следва да е мажоритарен съдружник или е без значение размера на дяловото му участие и пр. подобни неясноти, които само биха предизвикали неяснота и несигурност при правоприлагането.

За прецизност следва да се отбележи, че в случаите на еднолично дружество с ограничена отговорност без вписан управител представителната власт на едноличния собственик би могла да се обоснове директно с правилото на чл. 147, ал. 1 ТЗ, което прави предлаганото изменение за излишно в тази му част и на това основание.

Доколкото проблемът с невписването на управител на ООД наистина представлява най-често шиканиране от страна на съдружниците, неизпълнение на законово задължение или в най-добрия случай неполагане на дължимата грижа от тяхна страна за собственото им дружество, проблемът следва да бъде разрешен със системно решение (напр. налагане на санкция на дружеството, или служебно назначаване и вписване на особен управител от длъжностното лице по регистрацията), но не и с предлаганата мярка, още повече че проблемът съществува и при акционерното дружество, а не само при ООД.

Относно второто предлагано изменение за въвеждане на активна легитимация на съдружниците/едноличния собственик за откриване на производство по несъстоятелност на дружеството: аргументи за това не са посочени в мотивите на законопроекта, а и нищо не налага подобно оправомощаване на съдружниците в ООД. Такова законодателно разрешение

противоречи на общото правило и логика на ТЗ, че искане за откриване на производство по несъстоятелност може да бъде направено от кредитор по търговска сделка или от длъжника (чл. 625 ТЗ). Ако съдружник в ООД има качеството на кредитор по търговска сделка, той ще може да го направи в това си качество. Оправомощаване на съдружник да иска откриване на производство по несъстоятелност на дружеството поради това, че дружеството няма вписан управител, не е обосновано от никакъв правен интерес, който следва да бъде защитен. Що се отнася до случаите, в които законът предвижда задължение за искане за откриване на производство по несъстоятелност (чл. 626 ТЗ), това задължение по изричната разпоредба на закона тежи върху органа на управление (т.е. управителя на ООД), но не и върху съдружник в ООД, и съответно свързаните с неизпълнението на това задължение правни последици (вкл. наказателна отговорност) не възникват за съдружника/съдружниците в ООД. Така че и в тази му част предложението за изменение на чл. 141 ТЗ не може да бъде подкрепено.

4. Четвъртото и петото предложение стеснява кръга на работниците и служителите, които се ползват от закрилата на служебното включването в списъците по чл.687, ал.1 и 789, ал.1, т.2 ТЗ, тъй като, за разлика от понастоящем действащата уредба, в тези списъци се вписват вземанията не от всички прекратени трудови правоотношения, а само от онези, възникнали до 6 месеца преди вписването на решението за откриване на производството по несъстоятелност в търговския регистър, съответно до 6 месеца преди датата на определеното за откриване на производство по стабилизация. Предложенията не са мотивирани. Доколкото видът и обхватът на вземанията, които се включват в служебните списъци в производството по несъстоятелност, съответно стабилизация, е въпрос на законодателна целесъобразност, а и понеже са налице практически трудности пред синдика, съответно довереното лице, да определи ясно кои са кредиторите с вземания, произтичащи от прекратени трудови правоотношения, предложенията могат да бъдат подкрепени.

**Председател на
Консултативния съвет
по законодателството**

Проф. Огнян Герджиков

**Ръководител Направление
„Гражданскоправни отрасли“**

Проф. д.ю.н. Екатерина Матеева